

Fișă proiect instituțional pentru publicarea pe site-ul cercetare.ase.ro

(maxim 5 pagini)

Titlu proiect:

INDICELE MEDIULUI DE AFACERI DIN ROMÂNIA
EDIȚIA 2022

Instituția care a propus tema:

Academia de Studii Economice București

Director:

Conf. univ. dr. Stamule Tănase

Echipa:

Prof. univ. dr. Adriana Davidescu
Conf. univ. dr. Vasile Strat
Lect. univ. dr. Oana Popovici
Lect. univ. dr. Cătălina Chinie
Drd. Mădălina Zamfir

Obiective:

Realizarea unui indice care să servească drept un instrument științific, care măsoară cantitativ și calitativ informațiile din mediul de afaceri românesc, și poate să constituie un instrument util companiilor care activează în România, potențialilor investitori, dar și instituțiilor guvernamentale, responsabile pentru dezvoltarea și monitorizarea politicilor economice și pentru sprijinirea mediului de afaceri.

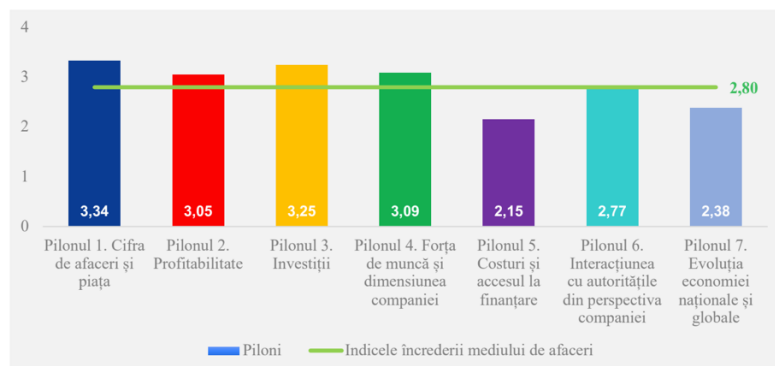
Activități:

Elaborare eșantion - analiza structurii PIB a României și a numărului de companii, la nivel de ramuri economice și județe și identificarea (calcularea volumului și selectarea) unui eșantion reprezentativ pentru diseminarea chestionarului, în perioada 20 mai 2022 – 27 mai 2022.
Prelucrare chestionar - prelucrarea chestionarului pentru colectarea datelor necesare pentru realizarea indicelui, în perioada 16 mai 2022 – 27 mai 2022.
Consultare - consultarea cu mediul de afaceri pentru îmbunătățirea chestionarului – testarea pe eșantion (anchetă pilot), în perioada 28 mai 2022 – 29 mai 2022.
Diseminare - diseminarea chestionarului și colectarea datelor, în perioadă 30 mai 2022– 1 octombrie 2022.
Prelucrare date - prelucrarea datelor, analiza rezultatelor și elaborarea studiului final, în perioada 3 octombrie 2022 – 25 noiembrie 2022.
Planificare eveniment - pregătirea evenimentului de lansare al indicelui mediului de afaceri, în 25 noiembrie 2022 – 28 noiembrie 2022.
Lansare - lansarea indicelui mediului de afaceri, pe data de 15 decembrie 2022.
Follow-up - follow-up eveniment si raport de finalizare proiect, 15 decembrie 2022 – 21 decembrie 2022.

Rezultate:

Indicele privind așteptările mediului de afaceri din România (denumit pe scurt RBI) relevă un grad ridicat de rezervă din partea firmelor asupra evoluțiilor la nivel economic și social în anul 2023. Pentru realizarea acestuia, în cadrul proiectului a fost utilizat un eșantion format din 1067 de firme la nivelul anului 2022. Eșantionul a acoperit toate clasele de mărime ale colectivității de firme, după numărul de salariați și cifra de afaceri, toate activitățile economice principale (Coduri CAEN). eșantionul a fost structurat în baza celor 3 criterii, după cum urmează: 4 macroregiuni, 4 clase de mărime și 3 grupe CAEN.

Valoarea indicelui se situează la 2,8 puncte din maxim 5, la un nivel foarte apropiat de media intervalului, ceea ce indică faptul că mediul de afaceri se așteaptă, în general, ca evoluțiile economico-sociale din 2023 să fie similare celor din 2022.

În figura alăturată se poate observa cum pilonii cu așteptările cele mai ridicate, indicând perspective mai bune pentru anul 2023, privesc evoluția cifrei de afaceri și pieței (Pilonul 1) și a investițiilor (Pilonul

3). Cel mai scăzut nivel al așteptărilor, sub medie, a fost înregistrat pentru Pilonul 5. Costuri și dificultatea accesului la finanțare și Pilonul 7. Evoluția economiei naționale și globale. Companiile se tem de costuri mai ridicate cu reglementările de mediu, utilități, impozitarea muncii și a profiturilor sau veniturilor, accesul la finanțare. Peste o treime din companiile din România sunt pesimiste cu privire la evoluțiile economico-sociale din 2023 (așteptări în scădere și scădere semnificativă), și doar 17,1% se așteaptă la o îmbunătățire a situației.

40,85% dintre companii se așteaptă la evoluții mai bune pentru cifra de afaceri și piață în anul 2023, și o pondere asemănătoare (40%) consideră că evoluțiile din acest an vor fi similare celor din anul precedent, astfel încât își mențin așteptările la un nivel constant.

Așteptările în privința profitabilității înregistrate de companii în anul 2023 tind să indice spre evoluții mai degrabă optimiste. Cea mai mare pondere a firmelor (43%) consideră că evoluțiile vor fi menținute constante, similare anului trecut.

Companiile manifestă printre cele mai mari așteptări legate de îmbunătățirea investițiilor pe care le vor realiza în anul 2023.

Așteptările în privința disponibilității forței de muncă și a evoluției dimensiunii companiei tind să fie mai degrabă optimiste; peste jumătate dintre firmelor respondente (54,7%) își mențin la un nivel constant așteptările.

Costurile și accesul la finanțare sunt printre problemele pentru care perspectivele mediului de afaceri sunt dintre cele mai pesimiste. 65,4% dintre firme se așteaptă la înrăutățirea situației, în sensul scăderii accesului la finanțare.

Peste 30% dintre respondenți se așteaptă la o degradare a interacțiunii cu autoritățile în anul 2023 (așteptări în scădere se înregistrează pentru 25,3% dintre respondenți). Așteptările privind această interacțiune se mențin la nivel constant pentru 53,5% dintre companii.

Cea mai mare parte (57,3%) dintre firmele chestionate agreează că evoluțiile economice la nivel național și global vor cunoaște o înrăutățire în anul 2023. semnificativă). Așteptările privind evoluția economiei naționale și globale se mențin la nivel constant pentru o treime (33,5%) dintre companii și doar 9,2% întrevăd o îmbunătățire a evoluțiilor.

Pe macroregiuni, cea mai mare valoare a indicelui RBI se înregistrează pentru Macroregiunea 3 (care include regiunea Sud-Muntenia și București-Ilfov), cu o valoare a indicelui de 3 din maximul de 5, urmată de Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est), unde indicele se situează la un nivel de 2,79. Doar prima valoare se situează peste media la nivel național a indicelui RBI (stabilită la valoarea de 2,8), iar cea de-a doua are un nivel foarte apropiat mediei. Celelalte două macroregiuni înregistrează valori aproape asemănătoare, care indică așteptări similare pentru anul 2023. Macroregiunea 4 (care include regiunile Sud-Vest și Vest) înregistrează un nivel al RBI de 2,5, iar Macroregiunea 2 (care include regiunile Nord-Est și Sud-Est) este cea mai pesimistă asupra evoluțiilor economico-sociale din 2023, nivelul RBI fiind de 2,47. Macroregiunea 1 se remarcă prin cele mai mari valori la nivelul a trei dintre piloni (Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața; Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei și Pilonul 3. Investiții), fiecare cu un scor de aprox. 2,9, ceea ce indică cel mai ridicat grad de optimism pentru evoluțiile din 2023 din aceste perspective. Se remarcă un nivel redus, prin urmareașteptări foarte pesimiste, pentru Pilonul 5. Macroregiunea 2 are așteptări mai optimiste, cu valori peste media macroregiunii la nivelul a 4 piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). În schimb, perspective pesimiste se înregistrează pentru Pilonul 7 și mai cu seamă pentru Pilonul 5, unde sunt și cele mai scăzute așteptări din țară. În Macroregiunea 3, companiile sunt cele mai exuberante din țară în privința evoluțiilor la nivelul tuturor pilonilor (cu excepția pilonului 5), înregistrând cele mai mari valori pe piloni dintre macroregiuni. Cel mai mare scor este obținut pentru perspectivele de evoluție ale Pilonului 1. Cifra de afaceri și piața (3,53), iar cele mai pesimiste rezultate se înregistrează în cazul Pilonului 5. În cazul Macroregiunii 4, cele mai bune perspective au în vedere evoluția Pilonilor 1 și 3, în timp ce pentru accesul la finanțare (Pilonul 5) se întrevăd cele mai nefavorabile evoluții.

Calculat din perspectiva dimensiunii firmei pe o scală de la 1 la 5, RBI se menține superior mediei la nivel național (stabilită la 2,8) doar pentru companiile mari (2,86), dar sub media la nivel național a RBI pentru companiile de dimensiuni medii (RBI de 2,63) și companiile de dimensiuni mici (RBI de 2,49). Companiile de dimensiuni mari au așteptări mai ridicate decât restul asupra evoluției a cinci dintre cei șapte piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). Companiile de dimensiuni medii sunt cele care au cele mai mari așteptări comparativ cu restul privind accesul la finanțare (Pilonul 5) și evoluția economiei naționale și globale (Pilonul 7). Firmele mici au cele mai pesimiste perspective pentru toți pilonii, cu excepția evoluției la nivelul cifrei de afaceri și a pieței (Pilonul 1) și a profitabilității (Pilonul 2). Valoarea indicatorului pe piloni sugerează că așteptările privind îmbunătățirea evoluțiilor sunt cele mai mari pentru cifra de afaceri și piață (Pilonul 1) și investiții (Pilonul 3), în această ordine, pentru firmele medii și mari, în timp ce firmele mici se așteaptă în primul rând la o evoluție mai bună a cifrei de afaceri și pieței, urmată de cea a profitabilității.

Predomină o tendință pesimistă cu privire la evoluțiile economico-sociale din anul 2023, indiferent de dimensiunea companiilor. Astfel, cel mai mare procent de companii pesimiste se regăsește în rândul celor mici (42,8%), urmate de cele medii (41%) și firmele mari (33,2%). În schimb, cea mai mare pondere a firmelor care se așteaptă la o îmbunătățire a situației economico-sociale în anul 2023 se întâlnește în cazul celor de mari dimensiuni (20,3%).

La nivelul sectoarelor de activitate, RBI are valoarea cea mai ridicată pentru activitățile din grupa CAEN 2, care cuprinde activitățile din industrie, construcții, comerț, activitățile de reparații autovehicule și motociclete, logistică și HORECA, cu o valoare de 2,83, superioară mediei RBI (de 2,8), singura grupă pentru care se înregistrează o valoare peste medie. Urmează grupa CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), cu o valoare de 2,68. RBI pentru grupa CAEN 3 are valoarea de 2,64, cel mai scăzut nivel dintre cele trei grupe, sugerând că serviciile IT, serviciile financiare, imobiliare, activitățile profesionale și altele sunt cele mai reticente în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2023. Evoluția cifrei de afaceri și investițiilor au cele mai ridicate valori ale indicelui pentru grupele CAEN 2 și 3, în timp ce companiile din grupa CAEN 1 sunt cele mai optimiste în ceea ce privește evoluția cifrei de afaceri și a profitabilității. Se mențin perspectivele pesimiste în ceea ce privește accesul la finanțare, respectiv a dinamicii economiei naționale și globale. Companiile sunt mai degrabă pesimiste asupra evoluțiilor din anul 2023, indiferent de grupa CAEN din care fac parte. Se remarcă un pesimism crescut în rândul companiilor din grupa CAEN 3, unde 42,5% din total se așteaptă la înrăutățirea situației, urmate de cele din grupa CAEN 1 (35,1%) și cele din grupa CAEN 2 (33,9%).

Creșterea gradului de conștientizare cu privire la impactul mediului de afaceri asupra mediului, precum și războiul ruso-ucrainean și nevoia stringentă pentru gestionarea resurselor energetice și obținerea independenței energetice la nivel de țară au atras atenția companiilor asupra consumului energetic și a factorilor asociați cu acesta. Doar 5% din respondenți nu au luat nicio măsură pentru a reduce impactul asupra mediului. Majoritatea companiilor au început să utilizeze materiale reciclate (69,3%) și au încercat să reducă deșeurile generate de întreprindere (54,2%).

Creșterea prețurilor pentru carburanți a constituit factorul cu cea mai mare influență asupra companiilor, urmată de creșterea prețurilor cu electricitatea. Pe o scală de la 1 la 10, respondenții au evaluat impactul creșterii prețurilor cu carburanții și electricitatea cu aproximativ o unitate peste medie.

Pentru diminuarea impactului creșterii prețurilor la electricitate și gaze, majoritatea companiilor au întreprins măsuri pentru creșterea eficienței energetice a companiei. Proiectele în curs de finalizare se axează în principal pe încheierea contractelor de aprovizionare pe termen lung, în timp ce majoritatea proiectelor planificate se axează pe creșterea eficienței energetice. Majoritatea companiilor nu au luat și nu au de gând să ia măsuri pentru reducerea impactului generat de prețurile majorate pentru carburanți. Dintre companiile care au întreprins acțiuni sau urmează să întreprindă acțiuni pentru reducerea acestui impact, cele mai multe se concentrează pe utilizarea sporită a modurilor de transport

ecologice (48,9%) și specific pe achiziționarea de autoturisme hibride (45,4%). Majoritatea companiilor care au încercat să reducă impactul creșterii prețurilor pentru energie au încercat să acopere diferența prin creșterea prețurilor sau reducerea costurilor cu până la 25%, dar și prin alte mecanisme. Cei mai mulți respondenți consideră că statul ar trebui să reducă taxele, impozitele și accizele pentru energie și carburanți, pentru a reduce efortul financiar al companiilor. Doar 1,8% dintre participanții la acest studiu cred ca statul nu ar trebui să intervină asupra pieței.

În general, mediul de afaceri se așteaptă ca evoluțiile economico-sociale din anul 2023 să fie similare celor din 2022 (valoarea RBI e de 2,8 pe scala de la 1 la 5).

Peste o treime din companiile din România sunt pesimiste cu privire la evoluțiile economico-sociale din 2023 (se tem de o înrăutățire), și doar 17,1% se așteaptă la o îmbunătățire a situației. Aproape 48% consideră că situația nu se va schimba.

Cel mai optimist sunt privite evoluțiile elementelor aferente cifrei de afaceri și pieței, respectiv a investițiilor. Astfel, 40,85% dintre companii au așteptări mai bune privind cifra de afaceri și piața (Pilonul 1) și 38,6% privind investițiile (Pilonul 3).

Cele mai pesimiste așteptări se manifestă în privința accesului la finanțare și a evoluției economiei la nivel național și global. Dintre companiile analizate, 65,4% se așteaptă la înrăutățirea accesului la finanțare (Pilonul 5), iar 57,3% sunt pesimiști în privința evoluției economiei naționale și globale.

Cel mai mare nivel de indecizie privește evoluția profitabilității (Pilonul 2). Astfel, 30,3% dintre companii se așteaptă la evoluții mai bune, iar 43% se așteaptă la evoluții similare celor din 2022.

Cea mai mare valoare a indicelui RBI se înregistrează pentru Macroregiunea 3 cu o valoare a indicelui de 3 din maximul de 5, urmată de Macroregiunea 2, unde indicele se situează la un nivel de 2,79. Celelalte două macroregiuni înregistrează valori aproape asemănătoare, care indică așteptări similare pentru anul 2023.

Macroregiunea 1 se remarcă prin cele mai mari valori la nivelul a trei dintre piloni (Pilonul 1. Cifra de afaceri și piața; Pilonul 4. Forța de muncă și dimensiunea companiei și Pilonul 3. Investiții), fiecare cu un scor de aprox. 2,9, ceea ce indică cel mai ridicat grad de optimism pentru evoluțiile din 2023.

Cele mai multe companii optimiste în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2023 sunt companiile din Macroregiunea 3 (27,9%), urmată la distanță semnificativă de cele din Macroregiunea 2 (11,5%). În schimb, în Macroregiunea 4, peste jumătate (50,7%) dintre companii se așteaptă la înrăutățirea condițiilor economico-sociale pentru desfășurarea afacerilor. Companiile din Macroregiunea 1 au cele mai pesimiste așteptări (52,5% din total). Se remarcă un nivel de similaritate mai ridicat între Macroregiunile 2 și 3, respectiv între Macroregiunile 1 și 4.

Companiile de dimensiuni mari au așteptări mai ridicate decât restul asupra evoluției a cinci dintre cei șapte piloni (Pilonii 1, 2, 3, 4 și 6). Companiile de dimensiuni medii sunt cele care au cele mai mari așteptări comparativ cu restul privind accesul la finanțare (Pilonul 5) și evoluția economiei naționale și globale (Pilonul 7). Firmele mici sunt cele cu cele mai pesimiste perspective pentru toți pilonii, cu excepția evoluției la nivelul cifrei de afaceri și a pieței (Pilonul 1) și a profitabilității (Pilonul 2).

Cea mai mare pondere a firmelor care se așteaptă la o îmbunătățire a situației economico-sociale în anul 2023 se întâlnește în cazul firmelor de mari dimensiuni (20,3%), la distanță semnificativă de firmele mici și medii, fiecare cu un procent de 5%. Predomină o tendință pesimistă cu privire la evoluțiile economico-sociale din anul 2023, cel mai mare procent de companii pesimiste fiind în rândul celor mici (42,8%), urmate de cele medii (41%) și firmele mari (33,2%).

La nivelul sectoarelor de activitate, RBI are valoarea cea mai ridicată pentru activitățile din grupa CAEN 2 cu o valoare de 2,83, urmată de grupa CAEN 1 (agricultură, silvicultură și pescuit), cu o valoare de 2,68. RBI pentru grupa CAEN 3 are valoarea de 2,64, cel mai scăzut nivel dintre cele trei grupe, sugerând că serviciile IT, serviciile financiare, imobiliare, activitățile profesionale și altele sunt cele mai reticente în privința evoluțiilor economico-sociale din anul 2023.